

САНА ОЛОХ

Х а н н а т

1937 оыл алтынны
15 нүүттэй тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 65 (5889)

1983 снл. Бэс ыйн 2 күнэ
чэппизэ

Снанага
2 хагчы

Сайынны ыйдарга өлгөм үүтү, элбэх эмис эти ылар иһин к у о т а л а н ы н ы к и з н и к т э н и т и з б и н !

Хамбылы бианньыксыттарын уонна бос тууктарын Ы Н Ы Р Ы Ы Л А Р А

Биһиги—Субуруускай аатынан совхоз Хатылытаабы отделение-тын бианньыксыттар уонна бос-тууктара—ССКП Күнн Комите-тын мам ыйынаабы (1982 с.) Пленумун биһирэммит дойду Ас-на-уөдтэ программатын олоххо киллэрсэн уонна партия Күнн Комитетын сөтөннүтүбү (1982 с.) Пленума үлэ коллективтарын иһинтэр турорбут үрдүк көрдө-бүлэригэр толорон быһылты мач-чирон ыйдарытар сүөһүтүн бородууксуйаны ылыны үрдэтти-гэ бэйэбитигэр манньк социали-стической эбэһээтэлиститибэни ылы-набыт:

— ааспыт снл туһааннаах ка-минизмизмээр фуражная ынах ахсыттан 171-дн килограммынан, паловойунан 43 тоннанан элбэх үүтү ыырга, государствога 46 тоннанан элбэи туттарарга;

— соботуопкалар үүт 45 бы-рыһыаннаттан итэһэ суога бас-такы суортаах буоларын снги-һэргэ, үүт табаарынаһын 86 бы-рыһыаннага тиэрдэргэ;

Ити кирбиһлэри халбага суох ылар туһутар;

— бианньыгы маршрут баһылы-тынаг кичэйи маччиргэ, са-былалка тахсыахтын эбии аһа-тыныгы быспакка төрийэргэ;

— ынах сүтүн-онон мам көтү-түлүүтүн таһаарбакка;

— фермалар ахсын манньыгы күннэ үстө ыаһыны олохтуурга, үүт хаачыстыбатын уонна табаа-рынаһын үрдэтэргэ күннэте ок-суһарга;

Ситиһини, биллэн турар, та-рээһиннээх, деловой, дысципи-линиэлээх буолуу быһаарыага. Онон биһиги бу боспуруоска про-изводство бастаһына республи-ка бары үлэһиттэригэр аһаас суруктары дьыаланан өйөхпүт.

Биир идэлээхтэригэр, бианньык фермалар коллективтара! Мач-чирон ыйдарытар үүтү өлгөмүк ыар иһин социалистической куо-талаһыны көхтөөхтүк тэнитиз-бин!

(Ытырымы фермалар коллектив-тарынан биир санаанан ылыллына).

Бианньыгы маччиртэни кичэл-дээхтик төрийизхпиз, хас биир-дн ынахха күн ахсын 30—50 килограмм убааас көөннөрбөнү ситиизхпиз.

Үлэбит тэрээһини мунутуур-дун туһуарас, көдүүбүн салтыы үрдөтөн үүт ыаһыгар патылетка үс сылынаабы быһаарымытын РСДРП II снлэ 30 сыла туолуу-тун көрсө, оттон быһылты бы-һаарымытын болдоорун үс ый иһинэ, алтынны 1 күнүгэр, толо-руохпун.

Күндү биир идэлээхтэригэр! Эһиги маччирон ыйдарытар ынахтан өлгөм үүтү ылар иһин социалистической куоталаһыны иһиник тэнитэргэ ыгырабыт.

(Ытырымы ферма коллектив-тарынан биир санаанан ылыллына).

ражная ынахтан 1000 килограмм үүтү мам паловойунан 105 тон-нанан ыларга, онон ааспыт снл-лаабы көрдөрүүбүтүн аһарарга;

— бородууксуйа хаачыстыбатын үрдэтэр иһин күннэте дьулуһан үлээһэн соботуопкалар үүт анарын бастакы суортааһынан туттарарга.

Итиһери коллективка үлэ та-рээһини салтыы туһуаран, дыс-циплиниһэни өссө бөдөртөтөн, бэ-йэбит иһин ардыбытыгар куота-лаһыны көхтөөхтүк тэнитэн си-тиизхпиз.

(Эбэһээтэлиститиба коллектив уоспай муһуһаһынан ылыллына).

САЙЫН МЭЧЧИТЭН, КҮҮН ЭБИИ УОТАН

Сүөһүтүн бородууксуйа-ны ылыны элбэтэргэ, иһитилэка үһүс сылын үлэһиттэргэ үчүгэй бэлэх-тэрдээх түмүктүүргэ со-руктанан биһиги быһыл-манньк социалистической эбэһээтэлиститибэни ылы-набыт.

— маччирон ыйдары-тар барыта 865 субан сүө-һүнү сүтүгэ суох үчүгэй туруктаах иһитизхпиз, ол иһиттэн государствога туттарылар 326 сүөһүнү хас биирдислэрин 130-туу килограмм толоһутан паловойунан 42,38 тонна, иһитигэ хаалар 540 кыра сүөһү хас биирдислэрин 400-гүү кг толоһутан паловойунан 54 тонна — ба-рыта 96,38 тонна эти отго-руохпун. Туттарылар сүөһү орто ыйаһынын 330 кг тиэрдизхпиз.

Ити кирбиһлэри ылар туһугар көрөр-хараһар сүөһүлэригэр сайын уо-тата иһин төгүл тиканевый препараттарынан обра-боткалыахпиз, маршрут баһылытынан кичэйи маччиртэни. Соботуоп-

кага туттарылааччыла-ры балаһын ыйын 15 кү-нүттэн эбии уотууга ту-руоруохпун. Онон госу-дарствога атыһыанар сүө-һүлэр 50 бырыһыаннаах надбанкага баралларын ситиизхпиз.

Сүөһү дьүдүйөгүн-холлуутун, көннүһүн өлүүтүн лаппа аччатар туһугар тыһы тыһааста-ры туспа арааран тутуох-пун, иһиндэргэ бэйэбит куусуһутунан аналлаах бү-төйи тутуохпун, онон уу-даныларынан таһаарыах-пыт суога.

Сүрүн үлэбит тас өттү-нөн тыһыанчалаах хотон бастакы корпусун долбо-руктары уонна уу кутар коруудаларын оронго-нуохпун. Кыһынын сал-тыы субан сүөһүнү кө-рүүгө үлэлиизхпиз.

«Мындааһы» совхоз Болутурдаагы отделе-ниятын бос тууктара: К. Г. СЕРГЕЕВ, И. В. САВВИН, В. В. СОЗО-НОВ, К. К. СЕРГЕЕВ, В. М. ЕГОРОВ.

ӨССӨ ИНТЕНСИВНЭДИК ИКТИЗМ

Мини Мэҥэ-Хаҥалас оро-йуонун Байкалов ааты-нан совхозун сүөһүтү-тэрин опытыгарын бы-чат сүөһүнү интенсив-издик уотууһун үһүс сы-лын дьарыктанабын.

Бастаан 1981 снл күһү-күгэр 40 бородууксуйа ту-тан көрөр-хараһан кыс-татаан нөгүө саһыгар хас биирдислэрин орто-туһун 321-дн кг ыйаа-лыһабыл, 4-дү 33 бырыһыаннаах надбанка-га, уоннааһыгарын үрдүк уойуулаарынан туттарбы-тым. 1982 снлга эмиз 40 бородууксуйа хас биирди-

тин орто тыһыаннаах ыйаа-лыһын 332,4 кг тиэрдэ-ри ситиизхпиз.

Быһыл 40 кыраһы ылан 1981 снл музе устарга хас биирдислэрин орто ыйаһынын 350 кг тиэрдэ-ри барыларын 35 быры-һыаннаах надбанкага тут-тарарга эбэһээтэлиститиба ылынабын. Бу кирбиһи ыдыы мин Ас-уөл про-грамманын олоххо киллэ-рингэ сэмэй кылааппы-нан буолуога.

П. ДЕМЬЯНОВ,
«Чурапчы» совхоз
сүөһүһүтэ.

ССКП райкомугар

БИҢИРЭННИЛЭР

Маччирон ыйдарытар ынахтан үүтү ылыа-гэ дьэһинэ Субуруускай аатынан совхоз Хатылы-таабы отделение-тын биан-ньыксыттарын уонна бос-тууктарын, Эрилик Эри-стин аатынан совхоз Ха-лаардаагы отделение-тын «ЫБСЛКС 80 сыла» фер-матын коллективын ити-рыдаларын уонна «Чу-рапчы» совхоз «Эрилик» ферматын коллективин, Эрилик Эристин ааты-нан совхоз бастаһан ман-ньыксыттарын эбэһээтэ-листитибэрин иһиниз су-бан сүөһүтүн үрдүк при-вези ылыыга «Чурапчы» совхоз сүөһүһүтэ Н. П. Демьянов, ону тэҥэ «Мындааһы» совхоз чыһаалларыгар эбэһинэс-татаһээтэ.

Бүөрө тыа хаһаайысты-батын управлениетын, совхозтар директордарын, парткомнары уонна проф-комнары ити коллектив-тар уонна бастаһан сүөһү-һүттэр ынырыһыларын уонна үрдэтиллибит эбэ-һээтэлиститибэлэрин сүөсү-һүттэр ортолоругар киз-ник дьүүлэһиһини уонна дьыаланан өйөһүнү та-рээһэн сайынны ыйдарга үүтү уонна привези ылыныны үрдэтингэ чоп-чу эбэһээтэлиститибэлэри ылыһынаралларыгар уонна олор туолуулары хаач-чылаһалларыгар эбэһинэс-татаһээтэ.

А. Я. ПЕЛЬШЕ ӨЛЛӨ

Советской Союз Коммунистической партиятын Күнн Комитета, ССРС Верховнай Советын Президи-ума уонна ССРС Министрларын Совета 1983 снл ыйын 29 күнүгэр 85 сааһыгар ыарахан ыа-рыы кэнниттэн Коммунистической партия уонна Со-ветской государство биллиилээх деятелэ, ССКП КН Политбюротун чилиһэ, ССКП КН иһинизэи Партий-най хонтуруол Комитетын Председателэ, ССРС Вер-ховнай Советын депутата, Социалистической Үлэ иһин төгүллээх Геройа ПЕЛЬШЕ АРВИД ЯНОВИЧ олбутун дириг кутурдаһынан иһитиннэрэллэр.

Х Х Х

ССКП КН уонна ССРС Министрларын Совета А. Я. Пельшени Кыһыл площадьна, Кремль эринигэр нө-мөргө уураах ылыһылар.

(ССТА).

„ЫБСЛКС 60 коллективын

Сүөһүтүн бородууксуйаны ылыныны үрдэттигэ маччирон се-зонна саамай быһаарылаах. Дьэ-эл иһин биһиги—Эрилик Эри-стин аатынан совхоз Хадаардаа-гы отделение-тын «ЫБСЛКС 60 сыла» ферматын үлэһиттэре—са-пыллы ыйдарга үүтү ылыныны үрдэтэр, бородууксуйа хаачысты-батын сааһын туһуарар сыланан манньк үрдэтиллибит эбэһээтэ-листитибэни ылынарга быһаары-набыт.

— сайынны ыйдарга фуражная ынах ахсыттан 1300-гүү кило-грамм үүтү мам сезоннаабы бы-

сыла“ ферма ЫНҮРҮҮТА

лааны ынах баһыгар 84-гүү ки-лограммынан аһарарга;

— үүт хаачыстыбатын үрдэтэр иһин күннэте дьулуһан госу-дар-ствога туттарылар үрүг итэ 50 бырыһыаннаттан итэһэ суога бас-такы суортааһынан барарын снгиһэргэ. Ол иһин ынах снһын иһини көкүһү мэлдэн ыраастык тутарга, тыһытар установка-ны ынахка суох үлэлэтэргэ;

— мамныт үүт табаарынаһын 93—95 бырыһыаннага тиэрдэргэ.

«Ынах үүтэ—тыһыгар» диян норуот нөмөһунан салайтаран

„Эрчим“ ферма коллективын ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭТЭ

Биһиги фермабыт быһыл Ком-пье сайылыка тахсыага. Кол-лективныт чилиһинэрэ, старшай-быт оройуон чемпион ыаһык-сыта М. И. Иванковтан уратылар, бары эдэрдэр, фермада иһинэ-үһүс сылын үлэһитлэр. Бос-тууһунт эмиз эдэр—Ю. Филиппов.

«Үлэ коллективтарын уонна кинилэр предпряткелары, уч-реждениелары, төриитэлэри са-лайыһа ороолларын үрдэтэр ту-

һунан» ССРС Сокуонун быра-һылыгы снһилик дьүүлэһэн уо-на биһирээн турар, биһиги аһы-уөлү дэлэтин программатын олох-хо киллэрингэ быһылты маччи-рингэ сезонун толору көдүүстээх-тик туһанарга манньк үрдэтил-либит эбэһээтэлиститибэни ылына-быт уонна бэйэбит биир идэлээх-тэригэр куоталаһыага ыгыра-быт.

— сезон устата хас биирдин фу-

ҮЛЭБЭ КӨДЬҮҮСТЭЭХТИК

Олобу-дьянавы хааччыны промшодотөөннай управлениетанаады экономическай үөрөх оркуо-даныгар 23 рабочай дья-рхыстана. Барыта 12 за-китие ытытылына. Ис-тэччилэр активностара үрдүк, занятиеныг бирэ-чиннэти суох нөтүтүү та-һаарыалдыбата.

Оркуола программалаах матырыяаллары таһы-нан ССКП ис уонна тас политикатын болпуруос-тарын үөрэтнигэ болдом-тону ууар. Хас занятие аксын нэтиэччилэр эбэ-тар пропагандист ардэт-тэи бэлэмнээн кэлэн 10-15 мүнүүтэлээх инфор-

мациялары огорооллор. Түмүктүүр занятие ССКП историкатын үөрө-төр партинай, «Идеоло-гическай охсууу уонна ыччат» дьин комсомол-скай оркуодалары кытта холбуу ытытылына. Онон «В. И. Ленин, ССКП үлэ социалистическай дьисси-плиннэти инти туһу-нан» тема үөрэтлиннэ. Ленин коллектив оло-бун кытта ыкса сибээс-тэнэ. Коллектив произ-водственный быланыары толоруутугар үлэ дьисси-плиннэти быһаччы дьа-бара тоһоһолсон бэлэ-тэнэ. Чуолаан, үлэ дьис-сиплиннэтигэр ирдэбил-

лээхтик сыһыаннаһар атах таһаан огороочту-лар уонна инстинкттар былааннарын эри-дохси толороллор.

Коллективна үлэбэ сы-һан үтүө холобурун көрдөрөр бастыг дьонно-ру бэлэтөөһүн былаан-наахтык тариллар. Ис-тэччилэр И. Н. Петрова, И. И. Оконешников, А. С. Макаров, М. П. Ефимова, А. П. Софронова комму-нистическай үлэ ударни-гын артык ытытылар.

Политическай уонна экономическай үөрөх оркуодаларын экил сал-тыы үлэлэтэрэ быһаа-рылына.

С. МАКСИМОВ, пропагандист.

КЭЛИМНИК БЫҔААРЫАХХА

Чурапчы орто оркуо-латын учууталара науч-най коммунизмы үс бөлө-гүнэ үөрэттилэр. Түмүк-тэбинигэ бөлөхтөрү хол-боон «В. И. Ленин, ССКП үлэ социалистическай дьиссиплиннэти инти туһу-нан» темага науч-най-практическай конфе-ренция ытытылына.

Сүрүн дакылаат кон-нитэи сознателнай дьиссиплиннэти инти калым сорукарытар ис-тэччилэр кинигэи кэп-сэттилэр. И. Н. Калачев, К. А. Оконешникова, Д. С. Павлов, В. И. Свицева уо. д. а. үлэ дьиссип-линнэти бөдөрөгүтүүгэ, алын кылаастар үөрө-

нэччилэрин сайынты сыһыаннаһарын тари-йингэ чопчу этиллэри киллэрдилэр, үүнэр кө-лүмнэи эт-хаан өтүгүнэи интигэ санааларын атастастылар.

Уруок биримэтиги му-нутуурдук туһаныы бол-пуруостарыгар кизн кэп-сэтии буолла. Итиннэе ораук көдүүстээх ыы-манан техническай сред-стволары киннээн сала-йыы буолар. Онук са-лайыы сорох кабинет-тарга ситиһилээхтик туттуллан эрэр. Көрдө-рөн үөрөтии техническай средстволарын туттууу оо-сө кэнэтии былаанна-нар.

Үлэ дьиссиплиннэти бөдөрөгүтүүгэ обществен-най тариллар ураты оруоллаахтара бэлэтэнэ. Улахан үлэ коллективка айымнылаах психоло-гическай микроклиматы үөскөтүгэ, учууталары общественнай олоххо кизиник тардыыга ыы-тыллыахтаах.

Конференция кинибит этиллэри оркуола адми-нистрация салтыы үө-рөтии үлэбэ туһанарыгар сүбөлөтө.

Бу занятиенан эдэр кө-лүмнэи коммунистичес-кай инти тырхан турар сорукарыын үөрэтии биэс сыллаах курсун иккис сыла түмүктөннө.

А. БОРИСОВА, пропагандист.

ДЬАХТАР КОМИТЕТА ҮЛЭЛИИР

Одьулунуа дьахтар комитетин дьесады сибээ-диссэй Ф. Г. Колесова салайар. Комитет үлэ-һиттэри сир-майгы өт-түгэи интигэ, кинилэр таһынааһарын кө-дүүстөхтиг тарийингэ үгүс өртүтээх үлэи ыы-тар.

Герой-ийэ М. Р. Сиби-рикованы, ытытыксий М. М. Константинованы уонна да атын холобур буолар үтүөкөн үлэһит ийэлэри нэтиэччилэригэ аналаах бичэрдэр үр-дүк таһынаахтык ыы-талаабыттар. «Ийэм, аман уонна мин—спорт-ивной дына-лэргэн» кү-рөхтэи элбэх киниин тардар буолла.

Оркуу инти болпу-руостарыгар М. М. Ива-нова салыааччылаах «Төрөппүттэр оркуодала-

ра» былааннаахтык үлэ-лиир.

Дьахталлар бөһүөлэги көрдөрүүнү көбүлээччи-лэринэн буолаллар. Оноу-ха «Бастыг хаһаайка» дьин конкурс биллэрил-лыбита улаханлык көмө-лөстө. Комитет чилин-нэри ыалларга сымдаан киннээх теплицалаахтары, тейэ сибээккни, күөх маһы олордубуттары, уһаайбаларын хай-дах огостубуттары, бэрэджиттэригэр ба-рытын көрөллөр, оч-колорон аналлар. Тү-мүк, үгэс курдук, атыр-дях ыһыгар таһаарыла-лар. Онон окуруот аһын, сибээкни арааһын была-тапкага тариллар, бөһү-өлөк бастыг хаһаайката быһаарыллар.

Комитет дьахталлар совхоз производствотыгар кыттыларынын эмнэ са-

табыллаахтык тарийсэр. Быһыл оркуола учуутал-лара, дьаһыла-сэд үлэ-һиттэре Карл Маркс аа-тынан совхоз Одьулун-наары отделениетыгар 100 борооскуну көрөн-харайан сүтүгэ суох сыл таһаардылар, сүбөүгэ эбии аһылыгы сотуотоп-калаһыгна элбэхтик көмөлөстүлэр, фермалар санитарнай-гигиеническай таруктарыгар үс төгүл гөйд огордулар.

Дьахтар комитетэ бы-рыл оройуоннаары социалистическай куотала-һыга бастаан Бочуоту-най грамотанан уонна көһөрүллэ сымдар ымы-пелынан надарадаланы. Оноу-ха комитет чилин-нэри Е. Г. Сергеева, Г. М. Дьячковскай уонна Д. А. Егорова үтүөлэрэ-өтөлө-рө кырата суох.

Е. КАЖЕНКИНА.

ССКП райкома партий-най тариллар секретар-дарын күнүн тарийон-натта. Онон оройуон про-мшодотөөннай предприя-тияларын, тутар, хааччылар тарилларын, уонна уч-реждениеларын партинай тарилларын, совхозтар партионнарын секретар-лара сырыттылар.

Бу түмүгү ССКП рай-

СЕКРЕТАРДАР КҮННЭРЭ

комун отделларын сибээ-диссэйдэра Э. И. Монас-тырева, С. И. Николаев, И. Д. Барашкова, отдел сибээ-диссэйи салбуулааччы И. Д. Неустров, инстру-ментор М. С. Седалищев пар-тийнай-тарийэр, партий-най-политическай үлэлэр

былааннарын кытта бичи-риннэрдилэр, ытытыла-ларга эппинтэтиллэр.

Секретардар күннэри-гэр ССКП райкомун бас-такы секретара И. П. Лытников кыттылыи ыл-ла уонна партинай та-риллар сорукарытар тохтоон тыл эттэ.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

АНЫ ҮЛЭ КИИНЭ — САЙЫЛЫККА, ХОДУҔАҔА

Аасыт кыстыкка оро-йуон культурай-сырдат-тар учреждениелара Ас-үөл программатын олох-хо киллэрини идеологи-ческай өтүгүнэ хааччы-лыны күүһүрдүү бэлэ-тэи үлэлээн кэллилэр. Оноу-ха бэлэти айым-нылаахтык Холбооттоо-бу (директор эбэһинэ-һин толорочту И. П. Ан-носова), Мутулайдаары (директор Т. И. Василь-ев), Чакырдагы (А. Н. Алексеев), Хадардаары (А. С. Собакина), Ары-лаахтаары (А. Ф. Села-шцева), о. д. а. Культур-а дьиналэре үлэлэттилэр.

Быһыл «Сүбөүтү кү-нэ» хайа да дьаһааһар утумнаахтык тарилинэ, уопай биер политичес-кай күннэр эмнэ бэлэти былааннаахтык ыты-тылылар. Барыта ку-дууттар кыттыларынан 1240 лекциялар заабыл-нылар, олорго 88,8 тыһ. кэрнэи иһи сырытта. Лекциялар темалара бил-лэн турар, араас буолу-лар. Ол эрээри ордуу аан дойду балаһыанньатыгар, олох көмүскэлтэргэ, Ас-үөл программатыгар, о. д. а. аналлаахтар үгүсөтөр. ССКП КК сэттисэстэра (1982 с.) Паанумун тү-мүктэригэр, «Чилин, ал-бан ааты — үлэни» де-визтээх москвичтар ба-чылынарыгар, «үлэ кол-лективтарыи уонна кини-лэр предпринималары, уч-реждениелары, тарилла-ры салайыгы оруолла-рын үрдөтөр туһунан» СССР Сокуонун быра-һыатын уонна «Биһиги девиант тарайыннаах, деловой, дьиссиплиннэ-деловой, дьиссиплиннэ-деловой» дьин рес-публика чулуу производ-ствениктэригэ аһаас су-руктарыи дьүүлээһингэ, о. д. а. аныаһыт түмөү-төр, муниахтар, ленин-нэр, бэниаһар үлэһиттэр интиэстэриг ордуу тар-ыллар, кинилэри көү-сөтүлэр.

Антэсоналар күүстэри-нан бэлэти интиэһин-най ис хоһоонноох тема-тическай бичэрдэр Хо-лбооттоогу Культура дьинэ-

тигэр ытытылынылар. Ол иһигэр, холобур, «Үлэ ки-һитигэр — айхал», «Ком-сомол — олохум сулуһа», «Искусство нуруока ана-һар», «Спорт — олох ар-тыһа», «Дьин-кэртэтигэ оһону инти», «Оркуола — производствэ», о. д. а. те-маларга тарилиннэлэр. Ону таһынан Кыһылы күнүгэ кэрэ «Суох буол-лун сэрин!» планет-спек-такль туруорулуна, «Са-ха литературатыгар Ле-нин обраһа», И. А. Ойуу-нускай төрөбүтэ 90 сыла туолуутун кэрэ, компо-зитор З. Степанов айар үлэтигэр аналлаах тема-тическай бичэрдэри Культура дьинэти үлэ-һиттэре тарийэн ытыты-лар. Маһа быһыл ыч-чаттарга аналлаах диско-клуб үлэлээһинэ биһирэ-били ылла.

Хатылыга Культура дьинэтигэр В. И. Ленин тө-рөбүтэ 113 сыла туолуу-тутар аналлаах аһаач-чылар конференциялара бөрт көрөсбиллээхтиг ытытылына. «Бурдук — биһиги баабыты», «Ары-гы олоххо содула» биз-нэрдэр туспа бэлэти-ниэхтиг сеп Уус-уран салодотөлөнөстө, коллек-тивна Амма оройуонун Строд аатынан совхозу-тар гастроллаабыта.

Быһыл Арылаахтаа-ры Культура дьинэ үлэ-тин сэргэхсинтэ. Олох-тоох ыччаттар Мында-һаайы — Чакыр — Уһун Күөл — Дабдирэ — Туо-га Күөл — Таһа марш-рутууан гастроллаан 1,8 тыһ. көрөччүнү хапты-лар. Ону тэнэ Герой Его-ров аатынан совхоз Вэ-рийэтэтиг отделениетын кытта сибээһи олохтоон арылаахтар оно тин-һан күрөхтөһөн, концерт туруоран кэллилэр. Бу саралаһыны илэр се-зонга интиэһинэ наада.

Оройуоннаары Культу-ра дьинэтигэр үлэ коллек-

тивтара үчүгэй ис хо-һоонноох тематическай бичэрдэри тарийдилэр. Сибээс үлэлэ «Чилин, ал-бан ааты — үлэни» рай-по «Ас-үөл программатын — олоххо!», пром-комбинат «Ветераннар дууһаларынан кэрды-баттар», дьаһыла-садтар үлэһиттэре «Ого инти-тигэр дьин-кэртэтигэ ору-ла», о. д. а. бичэрдэри бөрөк бэлэмнээбиттэ. Кэтэх хаһаайыстыбаны сайыһаарыта, онтон ылыһалар бородуукуһуны сотуотопкалаһынына то-нуу научнай-практичес-кай конференция дьон интиэһини эмнэ тарта.

Эмнэ ити курдук, Мын-даһаайытаары, Соловье-таары, о. д. а. Культура дьиналэре көрөсбиллээх дьаһаллары тарийэн ыы-тылар.

Кыстык кэлнэргэ Бэра, Үрөх-Күөрэ, Уорба, Мыл-дэхсөн курдук кырыы учаастактар кулууптара, комойуох иһин, быһыл даһыны уота-күөһэ суох үлэлээтилэр. Ол биер уу-суи иадрдар олохсуһан үлэлээбэттариттан таһы-та. Онон быһыл мамыка болдомто күүһүрдүлэри наада.

Сотору от комуура саа-ланарынан сибээстээн культура үлэһиттэриг оройуоннаады сүбэ му-ниада уруккутааһар эр-дэ ытытыллара былаан-наһар. Онон Культура дьиналэре отчуоттарыи бил-һыи 20 күнүн аһарбен-ка түһэрэллэре наада. Былаан турар, сайын-нэдрдар атын сьрдэһэ көһүүлэргэ бэр буолуога. Онук барар-кэлэр дьон материалнай сыһына-тары кэмнэргэ комиссия-га туттарыахтаахтар.

Сайынтыг ылдарга уй-гуну-быһааны дэлээр иһин муоталаһыи хайа-һыа сабазанна. Маһа культурай-сырдатар уч-реждениелар былааннаах-тык, активнайдык кыттар соруктаахтар.

Аны кулууптар үлэлэ-рин киннэре-сайыла-тар, конуутаады отуулар.

М. ГЕРАСИМОВА, Культура оройуоннаа-ды дьинэтигэр старшай методика.

БИЭС КҮНҮНЭН БҮТЭРДИЛЭР

Хатылы хортуонпу-бу үүнүрээччилэре «иккис иидэһи» 50 гектарга олордон бэра-һа бүтөрдилэр.

Быһыл үлэ бэлэти тарайыннаахтык сава-лына. Ардактотар сис-тема ууну хачайдылар турбалара таньылан бэлэм буолдулар. Эве-но састааби толору сүүмэрдэнэ. Кинилэри-гэ Хатылы орто оркуо-латын 15 үөрэнэчи-

чигэ көмөлөһүөдэ. Эве-ноба биер МТЗ, биер ДТ трактордар сыһы-наабынылар.

— Быһыл бааһына-һытыгар урукку сыл-лардааһар элбөх но-һуому, рядковой ным-манан гектар ахсын үстүү центнер мине-ралнай уорурдууну киллэрдилэр. Сизэ-көөчөһөһата да үчү-тэй, — дьин кэлэһир сүбүрүүскай аатынан

совхоз кылабынай аг-ронома П. В. Пудов.

Коллектив аны кү-нүн гектар ахыттан 60-нуу центнер үүнү-түн хомуйар соруктаах үлэһит.

СИМОККА: эвено биер төһүү үлэһит И. Н. Степанов хор-туонпуу олордуу бэ-һыи күнүгэр бааһы-наада.

П. Оконешников фотота.

КАРЛ МАРКС аатын совхоз 1982 сылгы валовыйунан 3767 тонна үүтү ыан быланнан 107,3 бырылган толор-бути. Ити оройуон үрдүк-нан ыаммат үүт 39 бырылганнагар тэтиэспитэ. Государствога 3071 тонна туттарыдыбыта.

Итинча үүтү совхоз 2320 тын. солк. ороскуотунан ылыгыта, государствога атыкыааынан 1558 тын. солк. киллэр-бига. Онон үүтү оноруу биллгин даанын нокот-тоох. Биер центнер үүт бэйэе турар сыаната 61 солк. 59 харчыта тэнна-нан, быланнамыты-наагар 6 солк. 11 хар-чынан үрдүктэ. Итинан сибээстөөг бу салаага ис кыахтары чүөлкыйда-ынанга производствога тахсабыт ороскуоттары үлэ көрүннэригэн тус-тусна ыроотар ордук.

Совхозка биер улахан ынах сүөһүнү (атыыр-обустары киллэрэн ту-ран) көрүүгө-харайыыга, аһатыгыта тахсар орос-куот 935 солк. тээрди-лэн, быланнга көрүлү-бүтүсөөр 135 солк. улаа-та. Оттон ол биер цен-тиер үүт бэйэе турар сыаната 8 солк. 11 хар-чынан элбөх буолууттар тиерте. Оттон биер фу-ражкый ынахтан үүтү ылыгы 1400 кг оннугар 1513 кг тэннаһан, ити суотутар үүт себестои-моба 2 солк. намтаты-лыны.

Былларин курдук, сүө-һү бородууксуйаны би-ринитин үрдүктин произ-водствога тахсар орос-куоттары сабыгыта сүрүм резервинан буолар. Хо-лобур, Мугудай отделениета былларыын биер фуражкый ынахтан 1551 кг үүтү ылыгыт көрдө-рүүтүн совхоз атын от-делениелара ситиспиттэ-рэ буоллар, биер цен-тиер үүтү ылыгыта таһа-рыллар ороскуот 3 солк. аччатылыгыта эте.

Ааспыт сылга үүтү онорууга совхозка бары-та 888 тын. үлэ чааһа ороскуоттаммыта, 888 тын. солк. хамнас төлөм-мүтэ. Ити быланнам-

мытынаагар лаппа ула-хан. Биер центнер үүтү онорууга 13,3 киһи-чаа-һа 21 солк. хамнас кө-рүлүбүт эбит буола-бына, 15,8 киһи-чааһа ороскуоттаммыта, 22 солк. 76 харчы төлөм-мүтэ. Онон үлэ онорууту-тун былаанна дааны, хамнас инитэ дааны тутуһуллубата. Ити ба-рыта биер үксүн үлэ тэ-рээһинэ мөлтөбүттөн, хо-тоннору механизация-лааһын быаана толо-

тын үрдүнэн ороскуот-лаппа улаатта. Ити су-рун биричиинитинан кэннэти сылларга ба-һархай суумалаах орос-куотунан ыраахтан тиз-лэн кэлэр комбинорм, фураж хото туттуулаара, оттон бэйэ ыгорор аһы-лыктара (от, соломо) бы-лааннаммытынаагар лап-па адыах балэмнере буолар. Холобур, комби-норм уонна фураж бы-лаан быһыытынан үүтү ылыгыта 750 тонна (хар-

чынан 160 тын. солк.) көрүлүбүт буолабына сыл устата барыта 1750 тонна туттуулан 280 тын. солк. ороскуоттанна.

Миастара балэмнэр чэпчэки сыаналаах ынах сүөһү сүрүк аһылыгыта—от сыл ахсын кыаһан содотуопкаламат буол-ла. Совхозка оту содо-туопкалааһын былаана баара-суога 58 быры-һыан толоруллубута уон-на ити кээмөйүнэн орос-куоттаммыта. Итинки-тин туруктаах кормовой базаны тэрини, сүөһү аһылытын содотуопка-лааһын ороскуоттарын лаппа аччатыы соруга турар. Ону быһаардахха эрэ үүт бэйэе турар сыанатын намтатыы, ки-нини барыстаах салаага кубулууту ситиһиллэр кыахтаах.

Бурдугу 1981 сыллаах-ка гектартан 5,4 центне-ри ылан, валовойунан 564 тоннаны хомуйбун-нут. Ити сизмэе да тийбэтэ. Онон быты-рылын 110 тонна сизмэ бурдугу эбии атылыас-пыппыт, ону таһынан 41 тын. солкубайдаах 257 тонна фураж тизлиби-тэ. Былааны таһынан 30 тын. солк. автотранспор-тнай ороскуот онгоһул-лубута.

Ходуналары, мөччи-рэннэри тупсаран оно-руу уонна күөлсүтүү бы-лааннара эмиз толорул-лубаттар. Ол буолабына сүөһү аһылытын содо-туопкалааһына улахан охсуулаах. Совхоз баа-һынаттан сүөһү аһылы-тын ылыгыта кормовой балансага сыччак 27 бы-рыһыанна тэтиэспитэ. Ити, биллэн турар, адыас-кыра. Онон 1985 сылга диэри кормовой культу-ралар ыһылыарын 150 гектарынан кэнэтөн баа-һынаттан сүөһү аһылы-тын ылыгыта 40 быры-

һыанга тиердэргэ со-руктанабыт.

Кэнники сылларга сизмэстэһиниэ баалача хамсаһын таһыста. Бу кэскилгэх үлэни ордук Мугудай отделениета кууска ытар. Ол да иһин мугудайдар, сүөһү-гэ бэрлээр аһылык кор-мовой единичатынан атын отделениелартан биллэрди чорбойон, үүт бэйэе турар сыанатын атыттардаагар 8-10 солк. намтаттылар.

Сүөһүгэ аһылык ра-ционун тупсарыы—эмиз биер дьоһуннаах сорук. Билиэхэ ордук сааскы кэмгэ аһылык рациона мөлтүүр, оттон ол ынах-тар быһа түһүүлэригэр, үүт-ас тардылытыгар, бо-родуукта бэйэе турар сыаната үрдэһинигэр тиердэр.

Аһылыкка ороскуоту аччатарга миастара ба-дэмнээр көрүннэр бө-йөе турар сыаналарын наитатыахха наада. Дьэ ол иһин кормопроизвод-ствога ураты суолтаны бириэххэ, элбөх күүһү туруоруохха, даан-суот-танн үлэлиэххэ. Үүтү, эти албетти, кинилэр бө-йөе турар сыаналарын намтатыы төрүтэ ыанна сытар.

Ороскуоттар атын кө-рүннэригэр — амортиза-цияга, быстах өрөмүөн-нэргэ, о. д. а. былаан-наммыт 717 тын. солк. оннугар 320 тын. солк. ороскуот онгоһуллубат. Манна аһары ороскуот-тааһын агардас быстах өрөмүөннөр суоттарыгар таһыста. Ити биричиинэ-тигин совхоз кыстык хо-тоннору уонна сайылык-тара олус эргэрбиттэ, алдыамыттарга көһөм-миттэ элбөкө буолар. Итинкитин бу үлэни контуруоһа ылан бы-лааннахтык ытар наа-

да.

Ынах кытарааһынын лаппа адыатыы Үүтү ылыгыт албетти, үүт бэйэе турар сыанатын сарбайыы биер дьоһун-наах резервинан буол-лар. Ааспыт сыл тохсун-һу 1 күнүгэр баар ынах-тарга 480-на кытараа-быта, онтон 279-на госу-дарствога туттарыллы-быта, 23-һэ кеннүнэн элбүтэ, 178-һа итинигэ хаалларыллыбыта. Эске-түн ити кытарааһыны икки тогул адыаһыт буоллар, боростуой ва-быланан 230—260 тонна үүт, 18-20 тонна привес ылы-лара хаалла. Эт уонна үүт онгоһуутун бэйэе турар сыаната 3-түү, 4-түү солк. чэпчэтилиз эте.

Итин таһынан төрө-бүт ынахтары сапта-рылыны хойутатылтан эмиз элбөх бородууксуйа сүтөриллэр. Маннааха совхоз салалтатын өт-түтэн баччаанга диэри күтүөннээх контуруоһа олохтоно илик. Агардас биер ынагы көрүүгө-ха-райыыга 90-95 солк. аһа-ры ороскуоттанар. Ити уопсай ахсаанга 220-240 тын. солк. тэбэр.

Тигеһалэри бириэмэ-тигэр саптарыы, сизмэ-стэһин, эмиз кырата суох суолтаны ылар. Хойу-таан саптарыы сүөһүнү көрүүгө-харайыыга орос-

куоту албатар, үүт бөйө-дө турар сыанатын үр-дүктэр. Оттон совхозка кур тигеһалэр итиллэр түбэлтэлэри адыаһа-суох. Итинтэн үүт бөйө-дө турар сыаната эмиз 3-5 бырыһыанга тигиэ-марыыр.

Ханнык бадарар ха-һаайыстыбага производ-ствоны көрөргө-харайар-га уонна салайарга ха-һаайыстыбанын уонна производственной орос-куоттар онгоһуллалар. Итинкээ совхоз адми-нистрациятын, учетнай группатын өттүттөн сме-тенн кытаанахтык ту-туһан, контуруолаан үлэлиэхтин тэрийин эре-йиллэр. Кэмчилээһинигэ, харыстаныах буолууга аналлаах үлэ ытыл-лыахтаах. Үүтү оноруу-га сыл устата көрүлү-бүт ороскуот араас би-ричиинэлэринэн 19 тын. солк. аһарылына. Сү-рүннээн, чэпчэки сыана-лаах араас матырыйаал-лар ороскуоттара элбэ-тэ.

Үүт бэйэе турар сыа-натын намтатыыга араас кестер уонна кестүбэт ис кыахтар элбэхтэр. Олор бийэхэ ситэ туһа-ныллыбаттар. Карл Маркс аатынан совхоз кэлэр сылларга үлэ тэрээһи-нин, усулуобуйатын уон-на технологиятын тупса-ран саңатын, бастыгы олоххо киллэрэн истэби-нэ ис кыахтар баалача туһаныллар кыахтаах-тар. Эти уонна үүтү оно-руу, бурдугу уонна сүө-һү аһылытын бары кө-рүннэрин содотуопкалаа-һын ороскуоттарын нам-татылыны дьоһуннаах со-рук быһыытынан туруо-ран үлэлиир буолаахха бийиги совхозпут госу-дарствога атылыыр сү-рүн бородууксуйата—үүт 1 центнерэ бэйэе турар сыанатын 45-50 солк. эти 180-210 солк. тигиэ на-матан барыстаахтык үлэ-лиир хаһаайыстыбалар ахсааннарыгар киирсэр толору кыахтаах.

В. СКРЯВИН,
совхоз кылаабынай
экономиста.

Сааскы хонуу үлэлэрин дневнигэ (Бас ыйын 1 күнүнээри сводка, гектарынан)

СОВХОЗТАР	Сияги саптарыы		Сааскы хорутуу		Сизмэни ыһым		Материянай уосурдуу кылаарын
	Былаан	Туола	Былаан	Туола	Былаан	Туола	
Карл Маркс	1090	1096	1152	961	1700	1343	1173
Субуруускай	1100	1050	362	580	920	810	810
Эрилин Эристин	1200	1348	583	751	1300	1194	760
«Чурапты»	780	560	173	190	580	500	400
«Милыдавайы»	480	153	95	72	800	68	68
Оройуон үрдүнэн	4650	4202	2365	2554	5300	3915	3211

А АСПЫТ сылларга тигиэстэххэ, бөйөү сааскы ыһыы үлэлэргэ ордук тэрээһинээхтик уонна хөйчөһөйбалаах-тык мытыллынылар Одьулуун, Хатылы уон-на Хонтодо механизатор-дарга ыһылыы кытаас болдоххо күргөмнээх-тик ыһыан бастаһынан түмүктэтилэр. Оттон хадаардар уонна сылан-нар бүтүн бүтөрүгэ дьу-

ПААРДАРЫ ХОРУТААЧЧЫГА ӨЙДӨБҮННЬҮК

- Хорутуу диэнэ 18-20 см буолуохтаах. Агрегаттарга пред-плужниктары сир кырыстар 8-10 см ди-риниэхтик киирэр-гана холбоо.
- Предплужник соломо хадымалын уонна сылыс өттөр сизмэлэ-рин тымардар, хорутууну чэпчэтэр.
- Агрегатка бара-наны састороргун ум-нума.
- Бастагы хорутуу суола көбүс-көнө буо-ларын ситис. Ити—хаачыстыба мөкүтэ.
- Бааһынаны, эргичи буолбаппа, кэр-чиктөөн, көпө тах-сылыаахтык хорут.
- Суха суола хол-боһор сиргэр хоруту-тума. Хорутуу утары тигиһэр түбэлтэтигэр ардастааһыны өнүгү-түтү, булуукун кон-норон биер.
- Транторы хорутуу суолун ыкса чу-гаһынан хаантар, арытатыма.
- Хорутан тахсар-гар агрегаткын кө-төхтөрөр уонна хорутууа киирээртөр түһэ-рар сирин биер тэг буоларын ситис. Баа-һынаны бүтүрдэххинэ агрегаты көтөхтөрбүт уонна түһэрбит, сир-гин туора бастына-лаан хорут.
- Бааһына туһа-лаах кэннэ кэнэтөн толору хорут: кыты-тыттан уһун балаһа-ны, төбөтүттөн кырыс сирдэригэр ордуума, ор-тотугар арыллары хаалларыма.
- Бааһына алаары уопсай кээмэйдээһин-игэ итэбэс буолбут нэ-ни паардары хорутуу-га ситэрэн биер. Өй-дөө: государственнай учуонка сылдар баа-һына нэни ханнык да түбэлтэе аччатыллыа суохтаах.
- Паардары кэнэ-тин уонна ыраастык тутуу агрономнар уонна авеневойдар үлэлэрин культу-рын паспортынан буо-ларын умнума.
- Бурдукка идэ-тинист лениннар паар-дары ыраастык ту-туулаара уонна кырыс сирин хорутан кэнэ-тинилэрэ — туруктаах үүнүү иһин охсуһуу дьоһуннаах усулуобу-йота.

МОНОПОЛИЯЛАР КИМГЭ СУЛУУСПАЛЫЛЛАРЫЙ?

Импералисттик чексиз империализм, бастатан турган АХШ, соңдан ийэр дойдуларга экономический өгөн кириш политиканын кыстан турган, кэнни камна Согуруулуулунга Азияда ымсыз харахтарын хатышлар. ХИТ суоттаанынан, шенет уон сыйга кини-талы быһаччы тастан угуу түөрт тыммыттан үш Индонезияны, Малайзияны, Сингапуру, Таиланды уонна Филиппини түмөр СИА госу-дарстволарын ассоциациятын (АСЕАН) чилиэннэ-ро дойдуларга тиксэр. Ити дойдуларга угулу-бут хас биридди доллар-тан транснациональной корпорациялар (ТНК) үс-түү доллар барыны сом-солор.

ТНК, экономической уонна финансовой «оме-дэн тыллан салтынан, регион дойдуларын эконо-мической сайдышарын бэйэлэрин контуруула-ралар ылаалар. Таиланд баннирдарын ассоциация-тын президенти С. Нанта-ниат этэринин, Таиланд-та үлэллэр 100-төн тах-са тас дойдулар банна-рын уонна финансовой компанияларын үлэлэрин контуруулааһын сый ах-сын ыараан ийэр. «Ман-на таймс» хайыт туоһу-луурунан, Филиппиннэ-ро официалнайдык ре-гистрацияламмыт 250-тан тахса транснациональной корпорациялар кытаас-тарыгар дойду аһы-үөлү соторор. Фармацевтиче-ский, небн араарар, авто-мобильнай промышлен-ностарын производстволар дининин бүтүнүгү каптарда.

Америка, Япония уонна Ардаа Европа монополи-дара АСЕАН чилиэннэ-ро дойдулар экономической ылахтара үүнэригэр ин-

тернестэре суох. Транс-национальной корпора-циялар политикалар АСЕАН дойдуларын ки-нилэргэ бас бэриммит сы-рынууу бэлэмнээн биэрэ-чилэргэ кубулуларга ту-буланар. АСЕАН секре-тариата суоттуурунан, асо-циализм чилиэннэ-ро аан дойду рыноктар маниль-ской пенжа 93 бырыһы-нын, натуральной каучук 83 бырыһынын, хоргол-дун уонна копра үс тым-мыт иккинтин, мас бала-ча өттүн уонна араас ми-нераллары бэлэмнээн би-эрэллэр.

Оттон АСЕАН дойдула-ра бэйэлэрин экспортнай бордоруусууларын аме-риканский, японский уон-на араас европейский ры-ноктарга тиэрдаллэро сай-дылаах капиталистичес-кой государстволар про-тектонистической дыаһа-ларын түмүгэр улам ыа-раан ийэр. Ардаа дойду-лар уонна Япония кири-лэр атыһылар сырыла-рын сыанатын соруйан наикталлар.

Тас дойдулар капитал-лара, бэйэлэригэр табы-гастаах политической кур-су тутуһуннараары — им-периалистической госу-дарстволар политикала-рын батыһыннараары ре-бис: дойдуларын ис дыалаларыгар активнай-дык ороһоллор. АСЕАН дойдуларыгар диниэти-кэн керер деятельтэр им-периалистической госу-дарстволар итинник кур-ска нолонго тиэрди-нин өйдүүлэр, тас дой-дулар монополиаларыгар ууарса сатыллар, олгы-нан баран монополисти-ческой капитал, урукку-тун курдук, АСЕАН госу-дарстволарын экономика-ларыгар бигэ позиция-лаах.

М. ЯКОВЛЕВ,
ССТА ырытааччыта.

„ЗАРНИЦА-83“ ТҮМҮКТЭННЭ

Ыам ыйын 30-31 күн-нэригэр пионердар оро-йуоннаабы байыаннай-спортивной ооннууларга — «Зарница-83» ыты-лыһа.

Горнистар хомулуу маршын өрөгөйдөөхтүк ооннуулар. Военрук Н. В. Степцов эдэр ар-меецтар парадтарын са-лайан киллэрэр. Кирил-лэр күрөхтэини кылаабы-най судьуйата. ЫБСЛКС райкомун секретара Ан-дрей Дьячковский эдэр-дэллэр. Хас биридди дру-жина байэтин үөрөдүн, үлэтин туһунан рапорт-албоуму огорон адалы-тын туттарар, күрөхтэ-һигэ батыһын туһунан рапордыр.

Барабанныр ооннуула-лар, Чуумуруу. Оро-йуоннаабы пионерской та-рилга азията киллэрмил-лэр. Ол кининтэн этэ-рээттер командирдара «Зарница-83» былаабын көтөдөллөр. Булуас өй-дөөхтөр, сымыалар, эр са-нааахтар ооннууларга сабаамкытынан эдэр ар-меецтар оройуон воен-кома В. С. Барабанов, ЫБСЛКС райкомун бр-важи секретара Н. Н. Хоютанов, районо ин-спектора М. И. Хоютано-ва, Пионердар оройуон-

наабы дьыалэрин дирек-тора М. В. Сидцева эдэр-дэллэлэр.

Маннайгы күнүгэр кү-рөхтэини строевой бэлэм-ненини уонна ырыаны көрүүттэн садаланар. Бу көрүнгө ордук үлүгэй бэлэмнээхтэрин Хатылы орто уонна Хадаар адыс кылаастаах оскуола-рын үөрэнээччилэре көр-дөрдүлэр. Онно эдэр ар-меецтар формалара эмиз учуоттанын. Сорох ос-куолалар пионерской хаалтыга суох кириб-тирэ итэҕэс быһымынан бэлэттэннэ.

Итинтэн салты олоор ытыгы, суол быраабыла-рын биллэлэригэр, са-литарнай коммуну огоруу-ту уонна ГТО нуорила-рын туттарыгы күрөх-тэстилэр. Орто оскуола-дартан хатыллар уонна чуралчылар үчүгэй тү-

мүктэри ситистилэр. Адыс кылаастаахтартан үс кө-рүнгө бастаан Чурапчы оҕолоро атыттары лаппа сибарыйдылар. Болтоно үөрэнээччилэре строевой бэлэмненинтэн уонна ырыаттан ураты көрү-нэргэ биригестэх миэстэ-лэри ылан күрөхтэини эмиэ үчүгүйдик садала-тылар.

Киһэ, сыныалагы кө-мүгэр, агитбригадалары көрүү буолла, маннайгы күн түмүгүн туһунан «Чавылданныр» таһаары-лыһылар.

Иккис күн сплизистэр, разведчиктар, пожарни-тар күрөхтэстилэр, хас да этабынан гражданской оборонага олоор тоһо бэлэмнээхтэре бэрбиз-кэлэннэ. Атын көрүнгө-гө изл-тисэл тардыһан ийэн интернат-оскуола, Диринг чуралчылар үчүгэй тү-

Синиокка «Зарница-83» кыайылааҕа — Чурап-чы адыс кылаастаах оскуолатын эдэр армеецта-рын этэрээтэ; ытыгы иккис миэстэни ылыт Болтоно адыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээ-чилэре (хавасан) Коля Гоголев, Степа Лытнин уонна Вика Местникова.

П. Окенешников фотота.

ЭКРАНГА — САҢА КИИНЭ

Социологтар бэрт кы-ратык билсэхтэ түһээт кэргэнини буолбут эдэр дьон эпистемнэлэ суох-тарын, бөө, доруо-бай дьыа-кэргэни үөс-кэтинин, кэргэнини буолан олорууну кыт-та сибээстэх эбээни-нэстэри толорору, араас күчүмэйдэри туорууру сатаабатта-рын, ардытар онуохи

дуулуна да барбатта-рын улам динкенин бэлэтиниллэр.

Бу сытыы болпуруу-бу көтөдөр М. Горькай сытынан студия уһу-лубут режиссер В. Ро-зов өгнөөх сака «Же-натый колостях» дьон хартылыта бас ыйы-гар оройуон кинож-урандарыгар таһаары-лааҕа.

көр уонна Болтоно адыс кылаастаах оскуолатын сгланнэро буюатын ма-мийдылар — бири да өй-күс ылабатылар. Пожар-най ДЕНО үлэллэригэр өтүтүн тэрэһин мөһө-сүтүн эдэр пожарничтар күрөхтэһиллэр, кытытар эр аһыһыһыһа.

Барыта үчү көрүнгө күрөхтэһэн үстэ бастаан, биридэ иккис, иккитэ үһүс миэстэлэри ыла-таан Хатылы орто оскуо-латын эдэр армеецтара «Зарница-83» кыайы-лааһынан тэрэстилэр уонна эдэр армеецтар республикатааҕа күрөх-тэһиллэригэр кытыр бэр-дөөбү ылылар. Иллэра сый иккис буолбут Чу-рапчы орто оскуолатын пионердара быйыл да ол миэстэлэрин ылаһыба-тылар. Усүһү интернат-оскуола хамаандата ыла-ла. Адыс кылаастаах ос-куолаларга Чурапчы бас-тагы, Хадаар иккис, Бол-тоно үһүс миэстэлэнил-лэр.

Үгүс хатыһылаах кү-рөхтэһиллэрдэх, көрдөх-лөрдөх «Зарница-83» бы-лааҕа түһэрилиннэ.

М. МИХАЙЛОВА.

УЛАХАННЫК КӨМӨЛӨСТӨ

Физкультура уруонта-рыгар учууталыгыт Егор Илюкентьевич Давыдов быйыл араас хамсаһы-лаах ооннууларга үөрат-та. Күһүн кроска уонна астафетага оройуоннаабы күрөхтэһингэ кытылы-быһыт. Кыһын Болтоно-го тийиһи дуобанка, саахы-макка уонна остуол тен-нисигэр күрөхтэспипти. Оттон саас хайыһарга сүүрбүппү.

Физкультураны уонна спорду кытта доҕордоһуу-бут бидьэха эт-хаан өт-түтүн сайдылыбытыгар, үөрэхпитигэр улаханнаах көмөлөстө.

Муса МЕСТНИКОВА,
Чурапчы адыс кы-лаастаах оскуолатын үө-рөнөөччүтэ.

КӨННӨРҮҮ

Хайыт ыам ыйын 31 күнүгэр — нүмэригэр ий-нис баһыаҕа «Бастаан кэрбинни ыллылар» под-борка автора А. Перена аһа дуобунаһын «Оро-йуоннаабы методкабинет методика» дьон көннө-рон аарыт.

Алҕаһы таһаарыт ре-дакция үлэһитэ сэмэлэ-нэ.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

СОРОХТОР КЭМ ДА ӨЙДӨӨЛӨТТӨР

Быйыл саас уу кө-төрүн бултааһын ке-рүүлэһэн, булчуттар айылҕага тахсан сын-ныһылар, табыллыбыт-тар бултуйдулар даҕаны. Общество 2500-чэкэ чи-лиринтэн баһыйар үк-сүлэре айылҕага харыс-табыллаахтык сыһыан-настылар, саттан-сип-тэн, техникаттан сэрэх-тээх, буолуу быраабыла-ларын тутустулар.

Ол эрэри ситэ өйдө-бөт сорох дьон өтүлэ-ринтэн браконьердааһын чахчылар быйыл эмиз таһаарылыһылар. Ха-тылыттан Иустинов Ф. андаатары олөрбүтэ ту-гукунна. Браконьердаа-һын улахан хоромнуу-лаах бу көрүгэ сый ах-сын таһаарылда тура-рын санатыахха наада. Холобур, былырын Ча-пыр нэһилигэтигэр күндү түүлээҕи көгүлө суох

бултааһын ийин барыта 500 солк. ыстыраан туһа-риллыбит. Манна быйыл Демьянов А. 300 солк ыстыраалтанын.

Сезон сабыллыбытын кэннэ сааланан оро-

Айылҕа — норуот баайа

йуон кининтэн* Плато-нов Н., Герасимов С. уо. д. а. саалара-септэре былдьаһа, бултуур бы-рааптара быһылыһа. Охотбилета, саара көгү-лэ суох булка тахсыбыт дьон эмиз бааллар. Итин-ник кэһиллэри утары Булчуттар уонна балык-сыттар обществоларын маннайгы сүһүөх тэри-лэлэре миэстэҕэ охсуһар эбээһинэстээхтэр. Ол бы-һыахэ тутуһуллубат. Со-рох нэһилигэтигэр, үлэ коллективтарыгар санын

регистрациялаатыгы, чи-линиһесэй усунуочу хо-муйууга суолта барыллы-бат. Холтоно уонна Одьу-луун нэһилигэтигэр ордук элбэх киһи усу-нуоһун төлүү ийик. Оро-йуон киригэр олуктар эмиз адыһага суохтар. Холобур, «Сельхозтехни-ка» холбоһукка 19, ин-тернат-оскуолаҕа 13 бул-чут төлөөбөккө сылдыа-лар. Сыллаагы усунуос-тарын 6 ый устата «тө-лөөбөтөх дьон общест-во чилиэнигэр таһаары-лаах, ийиникитин бул-туур уонна балыктыыр быраагытара быһылаах тустаах.

Булт сезонун кэмигэр государствоннай, ведом-ственнай транспорты бука-илдэ сылдыһы эмиз та-рыста.

Е. СИВЦЕВ,
оройуон охотоведа.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОНАРБЫТ: редактор — 21-395, отделлар — 21-495, уопсай 21-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.